

# STAATSBLAD VAN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

**678** **BESLUIT** van 17 december 1968, houdende wijziging van het Reglement op de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen (Stb. 1939, 664).

WIJ JULIANA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 25 november 1968, no. 668/915 Dir. W.J.A.;

Gelet op de artikelen 6, vijfde lid, 9, 11, eerste, vijfde en zesde lid, 11a, vijfde lid, 13, 15, derde lid, 16, tweede lid, en 8 van de IJkwet 1937 (Stb. 627);

De Raad van State gehoord (advies van 4 december 1968, no. 67);

Gezien het nader rapport van voornoemde Staatssecretaris van 13 december 1968, no. 668/976 Dir. W.J.A.;

Hebben goedgevonden en verstaan:

## Artikel I

In het Reglement op de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen (Stb. 1939, 664) <sup>1)</sup> worden de volgende wijzigingen aangebracht:

### A

De titel wordt gelezen: „IJkreglement”.

### B

Artikel 1 wordt gewijzigd als volgt:

1. onder „A. Lengtematen:” wordt punt *f* gelezen: „*f*. andere lengtematen dan de onder *a* – *e* genoemde.”;
2. onder „B. Inhoudsmaten en strijkers:” wordt punt *e* gelezen: „*e*. ander inhoudsmaten dan de onder *a* – *d* genoemde.”;
3. onder „C. Gewichten:” wordt punt *c* gelezen: „*c*. andere gewichten dan de onder *a* en *b* genoemde.”;
4. onder „E. Weegwerktuigen:” wordt de punt aan het slot vervangen door een puntkomma, waarna een nieuw punt wordt opgenomen, luidende: „*d*. de weegwerktuigen voor speciale weging.”.

### C

Na artikel 1 wordt een nieuw artikel opgenomen, luidende:

„**Artikel 1a.** Het bepaalde in de volgende artikelen geldt uitsluitend ten aanzien van die meetinstrumenten, welke zijn aangewezen krachtens artikel 7, derde lid, onder *b*, 8, derde lid, 20, derde lid, 21, tweede lid, of 27, derde lid, van de IJkwet 1937 (Stb. 627).”.

### D

Artikel 2 wordt gelezen:

„**Artikel 2.** 1. De maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten moeten zodanig zijn ingericht, dat zij geen aanleiding tot misleiding of misvatting kunnen geven. Zij moeten een doelmatige vorm hebben, uit voor het doel geschikte grondstoffen van goede hoedanigheid zijn vervaardigd, aan de eis van goed werk voldoen en in goede staat van onderhoud verkeren.

<sup>1)</sup> Laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 6 januari 1962 (Stb. 45).

2. Onze Minister van Economische Zaken stelt ter uitvoering van het eerste lid nadere bepalingen vast, waarbij de in artikel 1 onderscheiden maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen en de meetinstrumenten zo nodig nader worden omschreven; hij stelt voorts eisen vast ten aanzien van de meet- en weegeigenschappen en kan nadere voorschriften geven, welke voor een doelmatig gebruik van de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten bevorderlijk zijn.

3. De maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten mogen geen andere aanduidingen van maat of gewicht dragen dan de ingevolge de artikelen 1 en 4 van de IJkwet 1937 (Stb. 627) geldende. Onze Minister van Economische Zaken kan nochtans in door hem aan te wijzen gevallen en onder daarbij te stellen voorwaarden bepalen, dat naast deze aanduidingen andere aanduidingen worden gebezigd.”.

### E

Artikel 3, eerste lid, wordt gelezen:

„1. Maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten, welke wegens hun samenstelling of in verband met het doel, waarvoor zij zijn bestemd, enigerlei beperking in hun gebruik of in de wijze van meten of wegen vereisen, moeten een opschrift dragen, waaruit van die beperkte bestemming blijkt, behoudens voor zover Onze Minister van Economische Zaken anders bepaalt.”.

### F

In artikel 4 wordt na: „meet- en weegwerktuigen” opgenomen: „en meetinstrumenten”.

### G

De titel van § 2 wordt gelezen:

„§ 2. Voorschriften betreffende het uitsluitend gebruik van bepaalde maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten en omtrent de wijze van opstelling en gebruik.”.

### H

Artikel 5 wordt gewijzigd als volgt:

1. in het eerste lid wordt na: „meet- en weegwerktuigen” opgenomen: „en meetinstrumenten”;
2. in het vierde lid wordt in plaats van: „gewichten en weegwerktuigen voor fijne weging” gelezen: „gewichten voor fijne weging en weegwerktuigen voor fijne of speciale weging”.

### I

Artikel 6 wordt gelezen:

„**Artikel 6.** 1. Indien bij het afmeten van droge waren een strijker wordt gebruikt, moet deze overeenstemmen met door Onze Minister van Economische Zaken te geven voorschriften. Bij het afmeten van granen door middel van de graanmaat van  $\frac{1}{2}$  hektoliter moet gebruik worden gemaakt van een strijker.

2. Metingen of wegingen met een meet- of weegwerktuig of meetinstrument, waarbij de wijze van opstelling van belang is voor de nauwkeurigheid van de meting of weging, mogen slechts worden verricht, indien het meet- of weegwerktuig of meetinstrument volgens aanwijzing van een daartoe aanwezige inrichting op de juiste wijze is opgesteld.

3. Meet- en weegwerktuigen als bedoeld in het tweede lid, aanwezig op plaatsen van verkoop aan particulieren van goederen, die bij de maat of het gewicht worden verkocht, moeten volgens aanwijzing van de daartoe aanwezige inrichting juist zijn opgesteld.

4. Weegwerktuigen moeten, alvorens daarmee gewogen wordt, onbelast in de juiste evenwichtsstand worden gebracht.

5. Weegwerktuigen, aanwezig op plaatsen, bedoeld in het derde lid, moeten onbelast in de juiste evenwichtsstand verkeren.

6. Meet- en weegwerktuigen, aanwezig op plaatsen, bedoeld in het derde lid, moeten zodanig zijn opgesteld, dat de koper de aanwijzing van het betrokken meet- of weegwerktuig onbelemmerd kan waarnemen."

## J

Artikel 8 wordt gewijzigd als volgt:

1. in onderdeel 3° worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a. de aanhef wordt gelezen:

„3°. de onder hoofd D, letters *f*, *g* en *h*, van artikel 1 bedoelde meetwerktuigen, de weegwerktuigen en de meetinstrumenten:";

b. in punt *a* wordt in plaats van: „van den hoofddirecteur van het IJkwezen" gelezen: „van het hoofd van de dienst van het IJkwezen";

c. in punt *b* wordt na: „meet- of weegwerktuigen" opgenomen: „of meetinstrumenten";

2. de huidige onderdelen 4° en 5° worden vervangen door een nieuw onderdeel 4°, luidende:

„4°. a. de automatische weegwerktuigen (weegmachines);

b. de kabeltrekweegwerktuigen;

c. de weegwerktuigen voor speciale weging;

d. de meetwerktuigen, bestemd voor het meten van de hoogte van de vloeistofspiegel in reservoirs;

e. de meetwerktuigen, die zijn ingericht om, al dan niet met behulp van een ander meetmiddel, door bepaling van de hoogte van de vloeistofspiegel de hoeveelheid vloeistof, die zij bevatten, vast te stellen en die tevens zijn bestemd voor bewaring of vervoer daarin of aflevering daaruit van die vloeistof (meetreservoirs)."

## K

Artikel 9 wordt gewijzigd als volgt:

1. in de aanhef wordt in plaats van: „artikel 11, tweede lid, sub *a*" gelezen: „artikel 11, vierde lid, sub *a*";

2. onderdeel 3° wordt gelezen:

3°. de in artikel 8, sub 3° en 4°, bedoelde meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten."

## L

Artikel 10 wordt gewijzigd als volgt:

1. in onderdeel 2° wordt in plaats van: „artikel 8, sub 3°, 4° en 5°," gelezen: „artikel 8, sub 3° en 4°,";

2. de punt aan het slot wordt vervangen door een puntkomma, waarna een nieuw onderdeel wordt opgenomen, luidende:

„3°. de meetinstrumenten, behoudens voor zover zij ingevolge het bepaalde bij artikel 8, sub 3° en 4°, aan individuele keuring zijn onderworpen."

## M

Artikel 11 wordt gelezen:

„Artikel 11. 1. De individuele keuring van maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten geschiedt ter plaatse, door het hoofd van de dienst van het IJkwezen te bepalen.

2. De herkeuring van maten, gewichten en van de meetwerktuigen, bedoeld in artikel 8, sub 2°, geschiedt aan de ijk-kantoren dan wel in door de gemeentebesturen daartoe beschikbaar gestelde lokalen. Onze Minister van Economische Zaken stelt met betrekking tot deze lokalen nadere voorschriften vast.

3. Het hoofd van de dienst van het IJkwezen kan voor de herkeuring, bedoeld in het tweede lid, voor zover de betrokken

voorwerpen van bijzondere samenstelling zijn, andere plaatsen dan in dat lid aangeduid aanwijzen.

4. De herkeuring van de meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten, bedoeld in artikel 8, sub 3° en 4°, geschiedt ter plaatse door het hoofd van de dienst van het IJkwezen te bepalen.

5. Het onderzoek, bedoeld in artikel 16, derde lid, van de IJkwet 1937 (*Stb.* 627) geschiedt ter plaatse, door het hoofd van de dienst van het IJkwezen te bepalen."

## N

In artikel 12 wordt in plaats van: „artikel 11, tweede lid, onder *a*," gelezen: „artikel 11, vierde lid, onder *a*,".

## O

Artikel 13 wordt gelezen:

„Artikel 13. Een onderzoek tot toelating van een model, een keuring of een herkeuring kan worden geweigerd of beëindigd, indien de aanbieder, de verzoeker of de eigenaar of houder van een maat, gewicht, meet- of weegwerktuig of meetinstrument daarbij niet de van hem verlangde medewerking verleent."

## P

Artikel 14 wordt gelezen:

„Artikel 14. 1. Bij het onderzoek van maten geldt, voor zover niet door Onze Minister van Economische Zaken anders is bepaald, als maatstaf hun afmeting of volume bij 20 °C.

2. Bij het onderzoek van gewichten geldt hun massa, bepaald op de grondslag van een volumieke massa van 8000 kg/m<sup>3</sup>.

3. Bij het onderzoek van meet- en weegwerktuigen geldt, voor zover niet door Onze Minister van Economische Zaken anders is bepaald, als maatstaf hun aanwijzing van gemeten of gewogen hoeveelheid in het temperatuurgebied, waarin zij bestemd zijn om te worden gebruikt."

## Q

Artikel 16 wordt gewijzigd als volgt:

1. het eerste en tweede lid worden gelezen:

„1. De aanvraag tot toelating van het model van een aan individuele keuring onderworpen maat, gewicht, meet- of weegwerktuig of meetinstrument of tot keuring van het model van een aan keuring naar model onderworpen meet- of weegwerktuig of meetinstrument dient schriftelijk bij het hoofd van de dienst van het IJkwezen te worden ingediend. Betreft de aanvraag de keuring van het model van een aan keuring naar model onderworpen meet- of weegwerktuig of meetinstrument, dan dient de aanvrager daarbij tekeningen en een beschrijving over te leggen, welke de samenstelling en de werking van het betrokken voorwerp duidelijk aangeven.

2. Het hoofd van de dienst van het IJkwezen bepaalt, waar het onderzoek of de keuring zal plaats hebben.";

2. het vierde en vijfde lid worden gelezen:

„4. Degene die een aanvraag tot toelating of keuring van een model van een meet- of weegwerktuig of meetinstrument indient, is verplicht de dienst van het IJkwezen in de gelegenheid te stellen zoveel exemplaren van een naar onderscheidenlijk overeenkomstig het model vervaardigd meet- of weegwerktuig of meetinstrument te onderzoeken als het hoofd van die dienst voor een deugdelijk toelatingsonderzoek onderscheidenlijk voor een deugdelijke keuring nodig oordeelt.

5. In geval van toelating of goedkeuring van het model moet hij voortvarend een door het hoofd van de dienst van het IJkwezen te bepalen aantal van de bij de aanvraag tot toelating of goedkeuring overgelegde tekeningen en beschrijving kosteloos ter beschikking van de dienst van het IJkwezen stellen."

## R

Artikel 16a wordt gelezen:

„Artikel 16a. De overeenkomstig een goedgekeurd model vervaardigde meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten moeten in die gevallen waarin ten aanzien van die meet- of weegwerktuigen of meetinstrumenten een verbod, gesteld bij of krachtens de artikelen 7, 8, 20, 21 onderscheidenlijk 27, derde lid, van de IJkwet 1937 (*Stb.* 627) geldt, van een door Ons vast te stellen kenteken zijn voorzien, waaruit blijkt naar welk model zij zijn vervaardigd; dit kenteken wordt tegen een bij algemene maatregel van bestuur vast te stellen vergoeding afgegeven door het hoofd van de dienst van het IJkwezen.”

## S

Artikel 18 wordt gewijzigd als volgt:

1. het tweede lid wordt gelezen:

„2. Het kantoormerk bestaat uit een cijfer, door Ons voor het kantoor van het hoofd van de dienst van het IJkwezen en elk ijkkantoor afzonderlijk te bepalen.”;

2. in het derde lid wordt in plaats van: „de krachtens artikel 8, sub 3°, 4° en 5°, aan individuele keuring onderworpen meet- en weegwerktuigen” gelezen: „de krachtens artikel 8, sub 3° en 4°, aan individuele keuring onderworpen meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten”.

## T

In artikel 21 wordt in plaats van: „in het tweede lid, onder *a*, van artikel 11” gelezen: „in het vierde lid, onder *a*, van artikel 11”.

## NOTA VAN TOELICHTING

*Algemeen*

De wet van 6 juni 1968 (*Stb.* 316) tot wijziging van de IJkwet 1937 maakt het noodzakelijk het Reglement op de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen 1939 (*Stb.* 1939, 664) hieraan aan te passen. In dit ontwerp-besluit tot wijziging van bovengenoemd reglement wordt hierin voorzien.

Uit de wijziging van bovengenoemde wet vloeien de volgende wijzigingen van algemene aard voort:

*a.* Vrijwel overal, waar in het reglement wordt gesproken van „maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen” of van „meet- en weegwerktuigen” dient te worden toegevoegd „en meetinstrumenten”, zulks in verband met de uitbreiding van de werkingssfeer zoals vastgelegd in de artikelen 5a en 6, vijfde en zesde lid, van bovengenoemde wijzigingswet.

Evenwel worden de bepalingen van dit reglement voor een soort meetinstrumenten pas dan van betekenis, wanneer die soort is aangewezen krachtens een of meer der artikelen 7, derde lid, onder *b*, 8, derde lid, 20, derde lid, 21, tweede lid, en 27, derde lid, van de IJkwet 1937. Een dergelijke aanwijzing zal telkens naar behoefte bij een afzonderlijke maatregel van bestuur geschieden. Momenteel is in voorbereiding een aanwijzing van koortsthermometers en elektriciteitsmeters.

Daar door deze aanwijzingen de meetinstrumenten reeds onderling worden onderscheiden, bestaat aan een aanvulling in dit opzicht van artikel 1 van het reglement, waarbij de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen in categorieën zijn onderverdeeld, geen behoefte.

*b.* Uit de wijziging van artikel 22, eerste lid, juncto artikel 23 der wet vloeit voort, dat in het reglement voortaan dient te worden gesproken van „het hoofd van de dienst van het IJkwezen” in plaats van „de hoofddirecteur van het IJkwezen”.

*c.* De periodieke herkeuring werd vóór de wetswijziging geregeld in artikel 11, tweede lid, sub *a*, van de wet. Door invoering van een aantal nieuwe leden in artikel 11 wordt de her-

## U

In artikel 22 wordt in het eerste lid, onder *a* en *b*, en in het tweede lid telkenmale na: „artikel 18,” opgenomen: „eerste lid,”.

## V

Artikel 24 wordt gelezen:

„Artikel 24. Dit reglement kan worden aangeduid als „IJkreglement.”.

## Artikel II

Dit besluit treedt in werking op het tijdstip, waarop de wet van 6 juni 1968 (*Stb.* 316) tot wijziging van de IJkwet 1937 (*Stb.* 627) in werking treedt.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk met de daarbij behorende nota van toelichting in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State.

Soestdijk, 17 december 1968.

JULIANA.

*De Staatssecretaris van Economische Zaken,*

L. J. M. VAN SON.

Uitgegeven de veertiende december 1968.

*De Minister van Justitie,*

C. H. F. POLAK.

keuring thans geregeld in het vierde lid, sub *a*, van artikel 11. Het reglement is hieraan aangepast.

## Artikel I

*Punten A en V*

Het reglement op de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen wordt veelvuldig aangehaald in de op dit reglement berustende uitvoeringsvoorschriften. Teneinde de voortdurende herhaling van deze wijdloppige omschrijving van het reglement in bovenbedoelde uitvoeringsvoorschriften, aan welke omschrijving vanwege de duidelijkheid de toevoeging van de woorden „en meetinstrumenten” gewenst zou zijn, te voorkomen, stelt de ondergetekende voor om voor dit reglement voortaan de aanduiding „IJkreglement” te gebruiken. Onder de punten A en V wordt hierin voorzien.

*Punt B, onder 1, 2 en 3*

De maten en gewichten zijn te onderscheiden in maten en gewichten, die voor algemene doeleinden gebruikt kunnen worden en maten en gewichten, die alleen voor bijzondere doeleinden gebruikt mogen worden. Voor al deze maten en gewichten zijn tot dusverre scherp omschreven voorschriften gegeven.

Met betrekking tot het systeem van het geven van gedetailleerde voorschriften voor maten en gewichten doen zich in toenemende mate bezwaren voor. Voor de tweede wereldoorlog was het aldus, dat een aantal, betrekkelijk kleine, Nederlandse ondernemingen zich toegede op de vervaardiging van deze voorwerpen. Zij vonden daarbij slechts een markt in het binnenland, daar voor soortgelijke voorwerpen in bijv. België of Duitsland afwijkende voorschriften gelden.

De moderne ontwikkeling van het bedrijfsleven brengt mede, dat de vraag naar maten en gewichten afneemt. Het gevolg is, dat bedoelde ondernemingen langzamerhand verdwijnen of hun produktie aanzienlijk verminderen. Er ontstaat daardoor ondanks de afnemende vraag herhaaldelijk de situatie, dat een ne-

ringdoende het benodigde geijkte voorwerp niet of zeer bezwaarlijk kan verkrijgen. Anderzijds echter zijn er legio soortgelijke voorwerpen zowel van binnenlandse als van buitenlandse makelij, inzonderheid lengtematen, in de handel die, hoewel alleszins bruikbaar, niet geijkt kunnen worden omdat zij op een groot aantal punten afwijken van de wettelijke voorschriften. Hierdoor dreigt een situatie te ontstaan die tot niet-naleving van de ijkwetgeving leidt.

Teneinde aan het geschetste bezwaar tegemoet te komen zullen de betrokken voorschriften voor maten en gewichten in de Beschikking ter uitvoering van het Reglement op de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen (Bijv. *Stcrt.* 1939, 107), in het navolgende aangeduid als IJKbeschikking, minder stringent worden gemaakt. Het systeem van modeltoelating, in de gewijzigde wet voorzien, geeft voldoende waarborg, dat slechts maten en gewichten zullen worden goedgekeurd met aanvaardbare kwaliteiten. Hierbij zij opgemerkt, dat ook bij recente onderhandelingen in Beneluxverband de noodzaak is gebleken ten aanzien van maten een grotere vrijheid te scheppen met betrekking tot de wijze van uitvoering.

Aangezien de bovenbedoelde maten en gewichten in vele gevallen niet kunnen worden beschouwd als maten of gewichten „voor bijzondere doeleinden”, daar deze maten en gewichten ook voor algemene doeleinden geschikt zijn, meent de ondergetekende de tekst van het IJKreglement hieraan te moeten aanpassen. In het ontwerp-besluit is daarom de uitdrukking „voor bijzondere doeleinden” vervangen door het meer algemene woord „andere” zoals aangegeven in punt B, sub 1, 2 en 3.

#### *Punt B, onder 4*

De hiervoor reeds genoemde onderhandelingen in Beneluxverband hebben eveneens betrekking op weegwerktuigen. Het is waarschijnlijk, dat binnen afzienbare tijd in dit kader overeengekomen regelingen voor weegwerktuigen in de Nederlandse wetgeving zullen moeten worden opgenomen. Deze nieuwe bepalingen zullen, naar te verwachten is, naast de ook reeds in onze wetgeving bestaande drie klassen van nauwkeurigheid, een vierde klasse introduceren, die nauwkeuriger is dan die voor fijne weging en aangeduid wordt als „voor speciale weging”. Het komt de ondergetekende gewent voor deze klasse reeds thans in het IJKreglement op te nemen, opdat dit reglement niet binnen betrekkelijk korte tijd opnieuw zou moeten worden gewijzigd.

#### *Punt C*

De uitbreiding van de werkingssfeer van de IJKwet, waardoor deze mede kan worden toegepast ten aanzien van „meetinstrumenten”, dient, zoals met name in artikel 6, vijfde en zesde lid, van die wet is voorzien, nader in het IJKreglement te worden geregeld. De invoeging van artikel 1a strekt hiertoe. Dit artikel stelt buiten twijfel, dat de algemene bepalingen, voor zover het meetinstrumenten betreft, alleen ten aanzien van die voorwerpen gelden, die ingevolge de wet zijn aangewezen.

#### *Punt D*

In artikel 2 van het reglement zijn de volgende twee wijzigingen van materiële aard opgenomen.

1. Toegevoegd is de bepaling (eerste lid, eerste volzin), dat de meetmiddelen geen aanleiding tot misleiding of tot misvatting mogen kunnen geven. Een meetmiddel, waarvan de aanwijzing tijdens de meting door de gebruiker kan worden gewijzigd zonder dat dit door een bij de meting aanwezige en betrokken derde kan worden opgemerkt, dient van goedkeuring te kunnen worden uitgesloten. Eveneens dient de goedkeuring te kunnen worden geweigerd van een meetmiddel, dat zodanig is ingericht, dat twijfel bestaat omtrent de hoegrootheid van het meetresultaat.

Een daarop duidelijk gerichte bepaling ontbrak tot nu toe in de voorschriften, hetgeen als een omissie is gevoeld.

2. Eveneens nieuw is de bepaling, die het mogelijk maakt, incidenteel af te wijken van het voorschrift, dat meetmiddelen geen andere aanduidingen van maat of gewicht mogen dragen dan die, welke bij of krachtens de wet zijn aangewezen (derde lid, tweede volzin).

In de praktijk komt het nog al eens voor, dat bedrijven bij de maat of het gewicht verkochte goederen afleveren zowel naar het binnen- als naar het buitenland. Indien dit buitenland Engeland, de Verenigde Staten of een ander land is, waar het Angelsaksische stelsel van meeteenheden nog in zwang is, zal de aflevering moeten geschieden in die meeteenheden. De wet heeft in deze situatie voorzien: de betrokken meetmiddelen behoeven niet geijkt te zijn, mits zij het opschrift dragen, bedoeld in artikel 6, zevende lid, onder *b* („Voor uitvoerhandel”).

In de hier geschetste omstandigheden is derhalve de toestand, zoals die de wetgever voor ogen heeft gestaan, deze, dat de onderneming één of meer geijkte meetmiddelen heeft met aanduidingen in erkende meeteenheden voor afleveringen naar het binnenland en één of meer andere, niet geijkte meetmiddelen, voorzien van het hierboven bedoelde opschrift en met andere dan vorenbedoelde aanduidingen van maat of gewicht, voor afleveringen naar het buitenland.

Dit betekent evenwel een vaak kostbare extra investering en daarom bestaat er behoefte om in het belang van de uitvoerhandel toe te staan, dat bijv. op weegwerktuigen twee schaalverdelingen voorkomen, één met aanduidingen in kilogrammen, de andere met aanduidingen in pounds. Daarbij kan dan de voorwaarde worden gesteld, dat de laatstbedoelde schaalverdeling zich onmiskenbaar onderscheidt van de andere. Hierbij zij nog aangetekend, dat de behoefte aan deze maatregel mettertijd zal verdwijnen, n.l. wanneer de landen waarin het Angelsaksische stelsel van meeteenheden nog gebruikt wordt, zullen zijn overgegaan op het Internationale Stelsel van Eenheden, waarmede sommige van hen reeds doende zijn.

De toevoegingen aan artikel 2 hebben het wenselijk gemaakt de indeling in twee leden te wijzigen in een indeling in drie leden.

#### *Punt G*

De nieuwe in het ontwerp-besluit opgenomen titel houdt verband met de gewijzigde redactie van artikel 9 van de wet.

#### *Punt H, onder 2*

De weegwerktuigen voor speciale weging zijn nauwkeuriger dan de weegwerktuigen voor fijne weging zoals onder punt B, sub 4, is uiteengezet. Daar, waar het gebruik van weegwerktuigen voor fijne weging is voorgeschreven, kan dan ook zonder bezwaar gebruik worden gemaakt van weegwerktuigen voor speciale weging.

#### *Punt I*

Teneinde artikel 6 aan de gewijzigde wet en aan de praktijk gebleken bezwaren aan te passen is het noodzakelijk hierin enige wijzigingen aan te brengen. Van deze gelegenheid is gebruik gemaakt het artikel overzichtelijker in te delen.

Het huidige tweede lid, tweede volzin, is zodanig gewijzigd, dat de betrokken bepaling mede geldt bij gebruik van een meetwerktuig of meetinstrument. De inhoud van de eerste volzin van het huidige tweede lid is voor de overzichtelijkheid in een nieuw vierde lid vastgelegd.

Het is gebleken, dat het huidige derde lid op technische gronden onuitvoerbaar is, hetgeen in het verleden meermalen tot ernstige moeilijkheden aanleiding heeft gegeven. De betrokken bepaling kan derhalve beter vervallen.

Het nieuwe derde lid bevat een aanvulling op het tweede lid van het ontwerp-besluit en heeft betrekking op meet- en weegwerktuigen die aanwezig zijn op plaatsen van verkoop van goederen aan particulieren. De betrokken meet- en weegwerktuigen moeten steeds juist zijn opgesteld. Voor een goede controle op de naleving van de bepalingen van de IJKwet is dit

voorschrift, alsmede het voorschrift vervat in het nieuwe vijfde lid, noodzakelijk.

Het zesde lid (nieuw) geeft een bepaling met betrekking tot de opstelling van de meet- en weegwerktuigen op plaatsen bedoeld in het derde lid. Het spreekt vanzelf, dat als een consument goederen koopt, die bij de maat of het gewicht worden aangeboden, hij moet kunnen zien hoeveel er wordt afgemeten resp. afgewogen. Nu komt het voor, dat in een winkel of op een andere plaats van verkoop aan het publiek het meetmiddel zo is opgesteld, dat de koper niet of onvoldoende de aanwijzing van dat meetmiddel kan zien. Tot dusver moest de dienst van het IJkwezen, indien het bovenbedoelde geval zich voordeed, zich ertoe beperken de betrokkene op het ongewenste van de door hem gekozen opstelling van het meetmiddel te wijzen. Het zesde lid maakt het thans mogelijk tegen een dergelijke praktijk op te treden.

#### *Punt J, onder 2*

In het huidige artikel 8 worden onder sub 4° en 5° de meetmiddelen opgesomd, welke expliciet aan de individuele keuring zijn onderworpen. Deze opsomming is vatbaar voor uitbreiding. Hierbij kan worden gewezen op een tweetal meetmiddelen, waarvoor recentelijk in de IJkbeschikking technische voorschriften zijn opgenomen, te weten de meetwerktuigen, bestemd voor het meten van de hoogte van de vloeistofspiegel in reservoirs, en de meetreservoirs. De ervaring, ten aanzien van deze meetmiddelen opgedaan, heeft uitgewezen, dat zij altijd van zodanig bijzondere samenstelling zijn, dat de keuring naar model niet aan de orde komen kan. Ook de ontworpen voorschriften voor de weegwerktuigen voor speciale weging duiden erop, dat het gaat om weegwerktuigen van bijzondere samenstelling.

Het is daarom gewenst deze meetmiddelen expliciet aan te wijzen als te zijn onderworpen aan de individuele keuring.

Van deze gelegenheid is gebruik gemaakt om tot een eenvoudiger groepering van de bovenbedoelde aan de individuele keuring onderworpen meetmiddelen te komen. Deze zijn thans alle opgenomen in artikel 8, sub 4°.

In het nieuwe artikel 8, sub 4°, zijn niet meer de nauwkeurige begripsomschrijvingen van automatische weegwerktuigen en van kabeltrekweegwerktuigen overgenomen. Hieraan ligt de overweging ten grondslag, dat in het bijzonder met betrekking tot automatische weegwerktuigen een scherpe definitie altijd aanleiding tot moeilijkheden heeft gegeven, zulks tengevolge van het feit, dat de techniek op dit terrein zo sterk evolueert. De huidige definitie dateert van 1962 en heeft gedurende enige tijd redelijk goede diensten gedaan. Thans is zij echter door de techniek achterhaald; zij verklaart weegwerktuigen tot automatische weegwerktuigen, die dit in werkelijkheid niet zijn, en omgekeerd.

Het staat vast, dat elke nieuwe definitie na kortere of langere tijd aan hetzelfde euvel mank zou gaan. Voor de kabeltrekweegwerktuigen geldt dit, zij het in mindere mate, eveneens. In de plaats van bovenbedoeld definities in het reglement zal in de IJkbeschikking een korte functionele beschrijving van de onderwerpelijke weegwerktuigen worden opgenomen. Voorts kan worden aangetekend, dat het technisch vrijwel altijd zonder meer duidelijk is of een weegwerktuig al dan niet tot de groep „automatische weegwerktuigen” of „kabeltrekweegwerktuigen” is te rekenen.

Met betrekking tot de benaming van de meetreservoirs (subonderdeel e) zij aangetekend, dat deze is ontleend aan de bestaande terminologie van de IJkbeschikking. In de tekst is evenwel de uitdrukking „bewaring of vervoer” gewijzigd in „bewaring of vervoer daarin of aflevering daaruit”. De toevoeging houdt verband met de omstandigheid, dat in tankparken de situatie voorkomt, dat niet alle tanks, waaruit vloeistoffen worden afgeleverd, als meetreservoir zijn ingericht, doch slechts één (eventueel enkele). Bij aflevering wordt dan als volgt te werk gegaan: de betrokken vloeistof wordt eerst uit een bepaalde tank (geen meetreservoir) overgepompt naar de tank, die als meetreservoir is ingericht. Zij wordt daar ge-

meten en vervolgens afgeleverd. Het eigenlijke meetreservoir is dus niet bestemd voor bewaring (of vervoer) van vloeistoffen en zou daardoor geen meetreservoir in de zin van de wetgeving kunnen zijn. De voorgestelde toevoeging komt hieraan tegemoet.

#### *Punt K, onder 2*

Voor zover thans valt te overzien zullen de voor aanwijzing krachtens de IJkwet 1937 in aanmerking komende meetinstrumenten, die aan individuele keuring zullen worden onderworpen, niet een periodieke herkeuring, bedoeld in artikel 11, vierde lid, onder a, van die wet, behoeven te ondergaan. Er bestaat derhalve grond om deze meetinstrumenten, evenals dit thans geschiedt ten aanzien van de aan individuele keuring onderworpen meet- en weegwerktuigen, vrij te stellen van bovenbedoelde periodieke herkeuring, zulks met toepassing van artikel 11, vijfde lid, van de IJkwet 1937.

#### *Punt M*

De in artikel 11 van het reglement vervatte regeling met betrekking tot de plaats, waar de keuring en de herkeuring dienen te geschieden, is in de voorgestelde nieuwe tekst aangevuld met een bepaling (vijfde lid) omtrent de plaats, waar het onderzoek van meetmiddelen op verzoek van eigenaren of houders moet geschieden.

#### *Punt O*

Aan de eerste volzin van artikel 13 is toegevoegd: „of beëindigd”. Er kan zich n.l. de situatie voordoen, dat de verlangde medewerking wordt geweigerd, nadat de keuring reeds is aangevangen en gedeeltelijk verricht.

#### *Punt P*

Artikel 14 regelt in zijn huidige tekst onder meer de kwestie van de temperatuurafhankelijkheid van maten en meetwerktuigen. Naar aanleiding hiervan een voorbeeld: een geelkope ren lengtemaat, die bij 20 °C een lengte heeft van precies 1 meter, heeft bij 10 °C een lengte van omstreeks 1 meter - 0,2 mm. Teneinde objectief te kunnen vaststellen of een dergelijke lengtemaat ten aanzien van de maximaal toelaatbare fouten aan de voorschriften voldoet, moet dus vaststaan, bij welke temperatuur die voorschriften gelden. Uit de huidige tekst van artikel 14 volgt echter, dat een dergelijk meetmiddel moet worden goedgekeurd, indien het bij 20 °C (juist binnen de voor dat voorwerp vastgestelde maximaal toelaatbare fouten) aanwijst, ook al vertoont het bij andere temperaturen zeer grote afwijkingen.

Tot voor een aantal jaren heeft deze consequentie vrijwel geen rol gespeeld. Ten aanzien van de maten b.v. kan worden verlangd, dat zij zijn vervaardigd „uit voor het doel geschikte grondstoffen van goede hoedanigheid” (artikel 2, eerste lid, van het reglement). Van een grondstof met een grote uitzettingscoëfficiënt kan met recht worden gesteld, dat zij niet voor het doel (d.w.z. het vervaardigen van maten) geschikt is. Aldus kon ervoor worden gezorgd, dat de gevolgen van temperatuurwisselingen binnen aanvaardbare grenzen blijven.

Weegwerktuigen zijn tot dusver in het artikel niet vermeld. De oorzaak daarvan moet worden gezocht in de omstandigheid, dat de temperatuurafhankelijkheid van de weegwerktuigen, bekend ten tijde van het ontwerpen van het artikel, vrijwel nihil was.

De moderne ontwikkelingen met betrekking tot meet- en weegwerktuigen hebben deze kwestie in een geheel ander licht gesteld. Zo zijn, om een voorbeeld te noemen, in de laatste jaren de z.g. elektromechanische weegwerktuigen ontwikkeld, bij welke de temperatuurafhankelijkheid bepaald niet meer is te verwaarlozen en de eis van „voor het doel geschikte grondstoffen” geen oplossing biedt. Hier zijn n.l. andere factoren mede in het geding. Wel zijn er voor deze moeilijkheid andere oplossingen en wel deze, dat in het betrokken meetmiddel voorzieningen worden ingebouwd, welke het effect van temperatuurwisselingen opheffen of tot aanvaardbare proporties terug-

brenge. De voorschriften moeten het echter mogelijk maken dergelijke voorzieningen inderdaad te verlangen.

De nieuw voorgestelde tekst van artikel 14 strekt daartoe. Voor wat betreft de hier bezigde term „temperatuurgebied”, deze dient ruim te worden opgevat. Zo staat bijvoorbeeld vast, dat de reeds genoemde elektromechanische weegwerktuigen, voor zover die in de buitenlucht zijn opgesteld, zullen worden gebruikt bij alle in ons land voorkomende temperaturen, derhalve in een gebied van omstreeks  $-10^{\circ}\text{C}$  tot omstreeks  $+35^{\circ}\text{C}$ . De nieuwe tekst heeft tevens betrekking op het geval van een meetmiddel, dat bijv. in een gieterij constant bij een temperatuur van circa  $50^{\circ}\text{C}$  wordt gebruikt. In een zodanig geval kan het temperatuurgebied, waarin het meetmiddel bestemd is om te worden gebruikt, daarop door middel van een opschrift worden aangegeven. Daardoor worden de aan het meetmiddel te stellen eisen met betrekking tot de temperatuurafhankelijkheid tot het strikt noodzakelijke beperkt.

In de voorgestelde tekst is – evenals dit voor de maten het geval is – de beperking opgenomen: „voor zover niet door Onze Minister van Economische Zaken anders is bepaald”. Aan het gebruiken van deze uitzonderingsmogelijkheid kan bijv. behoefte bestaan bij meetmiddelen, die zodanig zijn geconstrueerd, dat zij de bij een willekeurige temperatuur gemeten hoeveelheid corrigeren naar de waarde van die hoeveelheid bij een vaste temperatuur, bijv.  $15^{\circ}\text{C}$ . Een prototype van een dergelijk meetmiddel is op dit ogenblik in onderzoek.

Er zij nog opgemerkt, dat in de nieuwe tekst geen rekening is gehouden met de meetinstrumenten. Het ligt in het voor-nemen om de consequenties van het probleem der temperatuurafhankelijkheid voor meetinstrumenten te beziën, zodra deze op grond van het bepaalde in de artikelen 7, 8, 20, 21 of 27 der IJkwet 1937 zullen worden aangewezen.

Met betrekking tot de gewichten wordt opgemerkt, dat bij het onderzoek daarvan tot dusver hun massa maatgevend was. Daar wegingen waarbij gewichten worden gebruikt vrijwel altijd in lucht plaatsvinden en de gewichten in lucht een opwaartse kracht ondervinden, die onder meer afhankelijk is van het volume van de betrokken gewichten, is het weegresultaat afhankelijk van het materiaal waaruit de gewichten zijn vervaardigd. Men zou dit kunnen ondervangen door op het weegresultaat correcties aan te brengen, doch in het handelsverkeer is dat niet gebruikelijk. Door als grondslag, waarop de bepaling van een massa plaats vindt, te nemen een „volumieke

massa van  $8000\text{ kg/m}^3$ ” wordt bereikt, dat de in lucht verkregen weegresultaten onafhankelijk worden van het materiaal waaruit de gewichten zijn vervaardigd. Vooral bij nauwkeurige wegingen, waarbij bijvoorbeeld metriekaraatgewichten worden gebruikt, kan dit belangrijk zijn. De waarde  $8000\text{ kg/m}^3$  is ook in het buitenland gebruikelijk. Ten opzichte van de volumieke massa van messing (ca.  $8400\text{ kg/m}^3$ ), van gietijzer (ca.  $7200\text{ kg/m}^3$ ) en van staal (ca.  $7900\text{ kg/m}^3$ ) is  $8000\text{ kg/m}^3$  een aanvaardbaar en gemakkelijk hanteerbaar gemiddelde.

#### *Punt Q*

De redactie van artikel 16, eerste, tweede, vierde en vijfde lid, moet worden aangevuld in verband met de bij artikel 11a van de wet voorziene toelating van een model en de invoering van het begrip „meetinstrument”.

#### *Punt R*

Ten gevolge van de invoering in de wetgeving van de meetinstrumenten is de bestaande tekst van artikel 16a en wel met name de zinsnede „plaatsen, bedoeld in artikel 7 der IJkwet 1937” ontoereikend. De nieuw voorgestelde tekst voorziet hierin.

#### *Punt S, onder 1*

Het onderzoek van de moderne meetmiddelen vergt hoe langer hoe meer bijzondere apparatuur en gespecialiseerd personeel. Teneinde de investeringen terzake zo laag mogelijk te doen zijn, is een gewijzigde organisatie van de dienst van het IJkwezen in opbouw. Daarin is een Centraal Laboratorium als onderdeel van de Hoofddirectie voorzien, waarin die apparatuur en dat personeel zijn geconcentreerd. Dit zal meebrengen, dat door dit Centraal Laboratorium bepaalde individuele keuringen moeten worden verricht, hetgeen invoering van een kantoormerk voor dit laboratorium noodzakelijk maakt. De voorgestelde wijziging van artikel 18, tweede lid, voorziet in die mogelijkheid.

*De Staatssecretaris van Economische Zaken,*

L. J. M. VAN SON.